

BASINDUSTRINS BETYDELSE FÖR SAMHÄLLET

Sammanfattning

Denna rapport, av ITA Utveckling, presenterar den samhällsekonomiska nyttan som papper och massa samt stålindustrin i Värmland, Dalarna och Gävleborg genererar. Rapporten bygger på en samhällsekonomisk kalkyl och omfattar 21 större företag under verksamhetsåren 2017 och 2018.

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

PAPER PROVINCE

Stål & Verkstad

INDUSTRIELLA UTVECKLINGSCENTRA
IUC DALARNA

Sammanfattning

ITA Utveckling AB har på uppdrag av industriklustren i norra Mellansverige genomfört samhällsekonomiska beräkningar med metodiken SEK® som plattform. Uppdraget har utgått från ett strategiskt urval av 21 större företag inom basindustrin i branscherna papper och massa samt stål i norra Mellansveriges tre regioner; Värmland, Dalarna och Gävleborg. Det samhällsekonomiska värdet, det vill säga intäkter till kommuner, regioner och stat, som dessa företag skapar har beräknats för 2018.

Rapportens utgångspunkt bygger på underlag om de 21 basindustriföretagens verksamheter och volymer. Ett antal försiktiga antaganden med koppling till underleverantörer har gjorts i samråd med uppdragsgivaren. Uppdraget har utförts under det andra kvartalet 2019, med utgångspunkt i de underlag och den statistik som funnits tillgänglig för verksamhetsåret 2017 och 2018. Vi kan via beräkningar i regionerna, då **andelen underleverantörer är 30 procent**, visa att:

7,8 mdkr

De 21 industriföretagen tillför samhället en årlig nettointäkt på minst 7,8 miljarder kronor.

32 mnkr

1% ökad andel underleverantörer ger ett ökat samhällsvärde till kommuner och regioner på ca 32 miljoner kronor/år.

Sammanfattning i punktform

- 21 större företag inom basindustrierna papper/massa och stål i norra Mellansverige
- (Värmland, Dalarna, Gävleborg), med totalt 15 086 direktanställda, omfattas av beräkningarna (årsarbeten).
- Av intäkterna som genereras genom direkta jobb, indirekta jobb och de konsumtionseffekter som följer, tillfaller drygt 60 procent staten.
- Beräkningarna utgår från att 30 procent av de indirekta jobben (det vill säga underleverantörer, service, outsourcade funktioner m.fl.) finns inom den region som norra Mellansverige utgör. Det totala samhällsekonomiska värdet summeras då till 7,8 miljarder kronor/år.
 - Företagens samhällsvärden för staten i regionerna motsvarar då minst 4,7 miljarder kronor per år.
 - Motsvarande värde för kommunerna i norra Mellansverige uppgår till ca 2,1 miljarder kronor per år.
 - För regionen handlar det om ca 1,1 miljarder kronor per år.

- Om, samtliga indirekta jobb (100 procent) skulle utföras i norra Mellansveriges område skulle det totala samhällsekonomiska värdet uppgå till minst 13,4 miljarder kronor per år. Det fördelas då enligt:
 - Staten: 8,1 miljarder kronor.
 - Kommunerna: 3,5 miljarder kronor.
 - Regionerna: 1,8 miljarder kronor.
- Beräkningarna med 30 procent indirekta jobb i regionen motsvarar 22 556 arbetstillfällen. Vid beräkning med 100 procent indirekta jobb i regionen ger det 39 986 årsarbeten. Varje procentuell ökning av de indirekta jobben innebär ca 250 ytterligare årsarbeten.
- Det finns en potential att utveckla underleverantörskedjor och support/servicefunktioner med utgångspunkt att attrahera och utveckla underleverantörer i regionerna.
- En utveckling där fler jobb genereras i regionen medför även kompletterande dynamiska effekter såsom bostadsbyggande, fler skolor, ökad handel och service samt större möjligheter för upplevelsenäringarna med ökad köpkraft och fler innevånare.

Inledning

ITA Utveckling AB har på uppdrag av industriklustren i norra Mellansverige, inom ramen för projektet *"Smart Industri Norra Mellansverige"*, genomfört samhällsekonomiska beräkningar med SEK®-modellen med ett utvalt antal större företag som betraktas som "industriella motorer". ITA Utveckling AB tillämpar kalkylmetoden Samhällsekonomisk kalkyl, SEK®, via ett licensavtal med IUC Sverige AB.

Syftet med beräkningarna är att få en bild av det årliga skapande samhällsvärdet som genereras i och i relation till de utvalda större företagens verksamheter i regionen.

De företag som valts ut finns endera i papper- och massaindustrin eller inom stålindustrin. Det är branscher som är stora och dominerade i regionerna var för sig. Samtidigt innebär dessa företags närvaro också möjligheter för ett stort antal företag och verksamheter inom olika indirekta branscher att utvecklas och upprätthålla både kvalitet, egen utveckling och sysselsättning av anställda. Sysselsättningsnivåerna för de indirekta jobben beräknas genom nyttjande av yrkes- och branschspecifika multiplikatorer. Dessa har i våra beräkningar kopplats till de utvalda huvudverksamheterna.

Beräkningarna kan även användas för att få en uppfattning om vilka värden och effekter som exempelvis ytterligare etableringar av underleverantörer, service mm. kan ge regionen. På motsvarande sätt kan värdena samtidigt betraktas som riskeffekter eller sårbarhetseffekter om en verksamhet avvecklas eller flyttar från kommunen/regionen eller om valet av underleverantörer flyttas från regionen.

Beställare och finansiärer

Bakom beställningen står IUC Stål och Verkstad, IUC Dalarna, Paper Province och Triple Steelix. Medfinansiärer är Europeiska regionala utvecklingsfonden, Region Dalarna, Region Värmland och Region Gävleborg.

Modellen för SEK®-beräkningar

För att kunna genomföra beräkningarna har data över årsarbeten sammanställts från de 21 berörda företagen. För varje företag har en fördelning gjorts av personal som klassificeras som kollektivanställda arbetare, tjänstemän samt av tjänstemannagruppen, uppskattat att 5 procent utgör sk. högre tjänstemän. Dessa grupperingar har sedan jämförts med statistiska referensdata från likvärdiga verksamheter i Sverige avseende lönenivåer, skattesatser, multiplikatorer. När det varit möjligt har jämförlig även gjorts med regionalekonomiska data.

Underlagen för indata till beräkningarna har specificerats av ITA Utveckling AB liksom kompletterande nödvändiga preciseringar, uppskattningar, antagande och uppdelningar. Projektansvarig har varit kontaktperson vid dessa förfrågningar om indatafrågor. Uppgifter har även inhämtats genom offentliga företagsuppgifter, via offentlig statistik samt från databaser hos myndigheter och organisationer.

Insamlade och värderade indata har i sin tur verifierats i jämförelse med andra verksamheter i samma eller likvärdiga branscher, för att säkerställa relevans. Huvuddelen av data avser 2017 och 2018.

I beräkningsmodellen för SEK® görs även en fördelning på olika yrkeskategorier, deras påverkan på indirekt sysselsättning och vilket konsumtionsutrymme som skapas.

I modellen ingår normalt även beräkningsunderlag för så kallade dynamiska effekter, som till exempel genereras genom transporter, övernattningar, utökad konsumtion som har en direkt koppling till den huvudverksamhet som beräkningarna tar sin utgångspunkt i.

I våra beräkningar har vi inte inkluderat dynamiska effekter då dessa kräver fler och djupare detaljerade uppgifter om verksamheternas och individers beteenden. Dynamiska effekter är en ytterligare effekt som tillkommer de genomförda beräkningarna.

Utgångspunkter för beräkningarna

Beräkningarna bygger på uppgifter hämtade ur indatamaterial och det offentliga material som funnits att tillgå. De berörda verksamheterna betraktas som traditionella verksamheter där begreppet anställd gäller och att dessa personer i våra beskrivningar antas vara helårsarbeten. Verkligheten ser ofta mer komplex ut med både inhyrd personal, projektanställningar, provisionsarbete, deltider och olika former av ledigheter. Delvis fångas den gruppen upp via multiplikatorn, samtidigt som vår beräkning innebär försiktighet i att överskatta indata.

Av naturliga skäl finns det i ett generaliserat materialutrymme för osäkerheter. För att i möjligaste mån minimera osäkerheterna har vi valt att i beräkningarna där olika val finns att utgå från "försiktighetsprincipen". Det innebär att vi valt de lägre nivåerna när det funnits olika uppgifter i våra indata material.

Vi har i beräkningarna inte haft möjlighet att ta med de av företagen inbetalda en nettomoms, bolagsskatt och andra punktskatter till samhället (huvuddelen statliga intäkter). Dessa värden tillkommer därmed resultatet i kalkylen.

Följande utgångspunkter gäller för våra beräkningar:

- Valet av de 21 företagen inom basindustrin i norra Mellansverige har definierats av projektledningen med en geografisk spridning i regionen.

Region/Bransch	Antal företag	Antal anställda	Kollektiv-anställda	Tjänstemän	Högre tjänstemän
Värmland	10	4 186	3 014	1 113	59
Dalarna	7	4 394	2 724	1 587	83
Gävleborg	4	6 506	4 066	2 318	122
Papper/Massa	11	5 911	3 902	1 909	100
Stål	10	9 175	5 903	3 108	164

- Anställda och verksamheter är intakt under ett år, dvs. statiska.
- Samtliga antas vara anställda och utför **helårsarbeten**. Därmed påverkas inte samhällsvärdena av personalomsättning eller av rekryteringssituationen.
- Kommunalskatterna är beräknade som ett genomsnitt för respektive region. Regionskatterna är relativt lika i regionerna. Vi har nyttjat genomsnittsvärdet i våra beräkningar.
- Det förekommer för verksamheterna sannolikt även **arbetspendling** vilket i huvudsak medför punktskatter till staten i form av drivmedelsskatter, fordonsskatter och moms. Dessa värden inkluderas inte i beräkningarna utan tillkommer i de fall enskilda verksamheter beräknas. Eftersom de genomsnittliga kommunalskatterna är relativt likvärdiga innebär de inte några stora skillnader i effekter i våra beräkningar, utan effekten är kopplad till den kommun som den anställde är bosatt i.
- **Multiplikator** för de ingående branscherna är relativt hög vilket innebär att volymen indirekt arbete blir omfattande. I beräkningarna har vi utgått från att endast 30 procent av de indirekta jobben kopplas till regionerna. Varje procentuell ökning innebär relativt stora värden för samhällsekonomin och för kommuner och regioner.
- **Årslönenivåer** har för de olika aktuella yrkena/funktioner tagits fram från officiell lönestatistik inom branscher via arbetsgivar- och fackliga organisationer och via SCB:s årsstatistik för yrken, samt jämförts med lönestatistik.se. Statistik som varit tillgängligt för regionen har varit prioriterat val. Lönerna har räknats upp med 2,3 procent då lönestatistik för 2018 ännu inte gjorts tillgänglig.
- För den uppskattade gruppen **högre tjänstemän**, fem procent av totala gruppen tjänstemän, har vi utgått från en för gruppen genomsnittlig lönenivå på 80 000 kr/månad.
- Hänsyn i beräkningarna har tagits till gällande **grundavdrag, jobbskatteavdrag samt brytpunkter för statlig skatt**. Det bör noteras att dessa är reducerande skatter för

individen, men möjliggör samtidigt ett större utrymme för konsumtion och arbetsgivaravgifter.

- **Skattesatser och arbetsgivaravgifter** för 2018 har använts.
- Beräkningsgrunden för de **indirekta jobben** som uppstår, via multiplikatorer, utgår från medelinkomsten av ett heltidsarbete för privata kollektivanställda i Sverige 2017 (uppräknad med 2,3 procent). Även för denna grupp har grundavdrag och jobbskatteavdrag beräknats och tagits hänsyn till i kalkylen.

Beräkningsdata – ingångsdata

Våra använda underlag för ingångsdata:

- Skattesatser 2018
 - Landstingskommunal beskattning
 - Statlig beskattning
 - Arbetsgivaravgifter (ej hänsyn till reducerad avgift för pensionärer)
 - Brytpunkter för statlig beskattning
 - Jobbskatteavdrag
 - Grundavdrag
- Multiplikatornivåer ingår i beräkningsmodellen och tar sina utgångspunkter i hur olika yrkeskategorierna i direkta arbeten i sin tur skapar olika stora volymer indirekt arbete. Nivåerna varierar stort mellan branscher och yrken.
- Konsumtionseffekter beräknas utifrån inkomster efter beskattning och avgifter för både direkt och indirekt sysselsättning.
- Internt material – statistik, jämförelser

I beräkningarna exkluderas:

- Dynamiska effekter vid verksamheter där sådan genereras (se avsnitt bilaga B)
- Good-will värden som verksamheterna innebär i regionen
- Nu gällande tillfälligt reducerade arbetsgivaravgifter för pensionärer
- Nettomoms för de berörda företagen då dessa inte är kända
- Bolagsskatter för företagsenheterna i regionen då dessa inte är kända och sannolik även är sammankopplade med koncernredovisning
- Punktskatter för de olika verksamheterna som i denna volym av basindustrier som regel utgör stora värden

De ekonomiska redovisade värdena är uppdelade på de tre beskattnings- och avgiftsnivåerna som gäller i Sverige – kommunal, regional och statlig. Beräkningarna i rapporten för beskattning och arbetsgivaravgifter avser genomsnittsvärden för de berörda länen 2018.

Resultat

I de följande resultatsammanställningarna har vi valt att särredovisa de tre regiondelarna i norra Mellansverige var för sig samt att redovisa papper och massaindustrin respektive stålindustrin för sig. Totalt ger detta ett stort antal tabeller med många sifferuppgifter. Vi har där valt att ange siffrorna så exakt som de tas fram i våra beräkningar, men siffrorna kan mycket väl avrundas till jämnare övergripande tal då de bygger på försiktiga antagande och prognoser vad gäller indirekta volymer sysselsättning. Dessa volymer varierar också mellan de 21 berörda företagen. Dessa har i beräkningarna hanterats som en samlad enhet. Indatavärdena om sysselsatta i respektive företag är att betrakta som stabila och offentligt redovisade siffror.

Viktigast är att den som läser resultaten av beräkningarna ser riktning och skalstorleken på värdena. Att dessutom notera potentialen som föreligger mellan det basvärde med 30 procent beräknat indirekt arbete i regionen, jämfört med om alla indirekta jobb; 100 procent, fanns i regionen. Det ger en fingervisning om utvecklingsmöjligheter för både företag och samhälle.

Resultat för region Dalarna

Här presenteras resultaten av SEK®-beräkningar för region Dalarna som inkluderar sju företag. I tabellen nedan redovisas resultatet med 30 procent respektive 100 procent indirekt sysselsättning.

SEK®-beräkning region Dalarna – årligt värde (2018)		
	Summa 30%	Summa 100%
Kommuner (skatt)	0,6 mdkr (603 223 000 kr)	1 mdkr (1 021 619 000 kr)
Region	0,3 mdkr (325 980 000 kr)	0,5 mdkr (535 141 000 kr)
Staten	1,4 mdkr (1 385 219 000 kr)	2,3 mdkr (2 344 636 000 kr)
Summa intäkter samhället	2,4 mdkr (2 394 424 000kr)	3,9 mdkr (3 901 397 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i Dalarna (2018)

Skillnaden mellan 30 procent och 100 procent indirekt arbete i Region Dalarna

SEK®-beräkning region Dalarna – årligt värde (2018)	
	Skillnad 30%-100%
Kommuner (skatt)*	0,4 mdkr (419 000 000 kr)
Region (skatt)*	0,2 mdkr (209 000 000 kr)
Staten	1 mdkr (960 000 000 kr)
Summa	1,5 mdkr (1 507 000 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i Dalarna (2018)

Sysselsättningseffekterna (arbetstillfällena) för de båda basindustribranscherna i region Dalarna visar vid 30 procent respektive 100 procent av de indirekta jobben på:

Underleverantörer Basindustri Dalarna	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
30%	4 394	2 156	6 550
100%	4 394	7 186	11 580

Resultat för region Värmland

Här presenteras resultaten av SEK®-beräkningar för region Värmland som inkluderar tio företag. I tabellen nedan redovisas resultatet med 30 procent respektive 100 procent indirekt sysselsättning.

SEK®-beräkning region Värmland – årligt värde (2018)		
	Summa 30%	Summa 100%
Kommuner (skatt)	0,5 mdkr (554 264 000 kr)	1 mdkr (964 612 000 kr)
Region	0,3 mdkr (294 685 000 kr)	0,5 mdkr (511 099 000 kr)
Staten	1,3 mdkr (1 288 241 000 kr)	2,2 mdkr (2 235 534 000 kr)
Summa intäkter samhället	2,1 mdkr (2 137 190 000 kr)	3,7 mdkr (3 711 245 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i Värmland (2018)

Skillnaden mellan 30 procent och 100 procent indirekt arbete i region Värmland.

SEK®-beräkning region Värmland – årligt värde (2018)	
Skillnad 30%-100%	
Kommuner (skatt)*	0,4 mdkr (411 000 000 kr)
Region (skatt)*	0,2 mdkr (216 000 000 kr)
Staten	0,9 mdkr (948 000 000 kr)
Summa	1,5 mdkr (1 574 000 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i Värmland (2018)

Sysselsättningseffekterna (arbetstillfällena) för de båda basindustribranscherna i region Värmland visar vid 30 procent respektive 100 procent av de indirekta jobben på:

Underleverantörer	Direkt	Indirekt	Årsarbeten
Basindustri Värmland	sysselsättning	sysselsättning	
30%	4 186	2 106	6 292
100%	4 186	7 020	11 206

Resultat för region Gävleborg

Här presenteras resultaten av SEK®-beräkningar för region Gävleborg som inkluderar fyra företag. I tabellen nedan redovisas resultatet med 30 procent respektive 100 procent indirekt sysselsättning.

Med 30 procent respektive 100 procent indirekt sysselsättning i region Gävleborg.

SEK®-beräkning region Gävleborg – årligt värde (2018)		
	Summa 30%	Summa 100%
Kommuner (skatt)	0,9 mdkr (886 044 000 kr)	1,5 mdkr (1 503 673 000 kr)
Region	0,5 mdkr (463 956 000 kr)	0,8 mdkr (787 357 000 kr)
Staten	2 mdkr (2 055 648 000 kr)	3,5 mdkr (3 486 548 000 kr)
Summa intäkter samhället	3,4 mdkr (3 405 648 000 kr)	5,8 mdkr (5 777 578 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i Gävleborg (2018)

Skillnaden mellan 30 procent och 100 procent indirekt arbete i region Gävleborg

SEK®-beräkning region Gävleborg – årligt värde (2018)	
	Skillnad 30%-100%
Kommuner (skatt)*	0,6 mdkr (618 000 000 kr)
Region (skatt)*	0,3 mdkr (323 000 000 kr)
Staten	1,4 mdkr (1 431 000 000 kr)
Summa	2,4 mdkr (2 372 000 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i Värmland (2018)

Sysselsättningseffekterna (arbetstillfällena) för de båda basindustribranscherna i region Gävleborg visar vid 30 procent respektive 100 procent av de indirekta jobben på:

Underleverantörer Basindustri Gävleborg	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
30%	6 506	3 208	6 292
100%	6 506	10 695	17 201

Resultat för papper- och massaindustrin

Här presenteras resultaten av SEK®-beräkningar för den samlade papper- och massaindustrin i norra Mellansverige som inkluderar elva företag. I tabellen nedan redovisas resultatet med 30 procent respektive 100 procent indirekt sysselsättning.

Med 30 procent respektive 100 procent indirekt sysselsättning i samtliga företag.

SEK®-beräkning Papper och massa, norra Mellansverige – årligt värde (2018) – Miljarder kr		
	Summa 30%	Summa 100%
Kommuner (skatt)	0,8 mdkr (812 698 000 kr)	1,4 mdkr (1 420 849 000 kr)
Region	0,4 mdkr (427 517 000 kr)	0,7 mdkr (745 776 000 kr)
Staten	1,9 mdkr (1 879 988 000 kr)	3,3 mdkr (3 279 848 000 kr)
Summa intäkter samhället	3,1 mdkr (3 120 203 000 kr)	5,5 mdkr (5 446 847 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i norra Mellansverige (2018)

Skillnaden mellan 30 procent och 100 procent indirekt arbete i region norra Mellansverige.

SEK®-beräkning Papper och massa, norra Mellansverige – årligt värde (2018) – miljarder kr	
	Skillnad 30%-100%
Kommuner (skatt)*	0,6 mdkr (608 000 000 kr)
Region (skatt)*	0,3 mdkr (318 000 000 kr)
Staten	1,4 mdkr (1 400 000 000 kr)
Summa	2,3 mdkr (2 327 000 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i norra Mellansverige (2018)

Sysselsättningseffekterna för företagen i papper- och massaindustrin i norra Mellansverige visar vid 30 procent respektive 100 procent av de indirekta jobben på:

Underleverantörer Papper- och massa	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
30%	5 911	3 122	9 033
100%	5 911	10 407	16 318

Resultat för stålindustrin

Här presenteras resultaten av SEK® beräkningar för den samlade stålindustrin i norra Mellansverige som inkluderar tio företag. I tabellen nedan redovisas resultatet med 30 procent respektive 100 procent indirekt sysselsättning.

SEK®-beräkning, Stål – årligt värde (2018) – Miljarder kr		
	Summa 30%	Summa 100%
Kommuner (skatt)	1,2 mdkr (1 230 834 000 kr)	2 mdkr (2 069 056 000 kr)
Region	0,6 mdkr (647 105 000 kr)	1,1 mdkr (1 087 821 000 kr)
Staten	2,8 mdkr (2 849 120 000 kr)	4,8 mdkr (4 786 870 000 kr)
Summa intäkter samhället	4,7 mdkr (4 727 059 000 kr)	8 mdkr (7 943 747 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i norra Mellansverige (2018)

Skillnaden mellan 30 procent och 100 procent indirekt arbete i region norra Mellansverige.

SEK®-beräkning, Stål, norra Mellansverige – årligt värde (2018) – miljarder kr	
	Skillnad 30%-100%
Kommuner (skatt)*	0,8 mdkr (838 000 000 kr)
Region (skatt)*	0,4 mdkr (441 000 000 kr)
Staten	1,9 mdkr (1 938 000 000 kr)
Summa	3,2 mdkr (3 217 000 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i norra Mellansverige (2018)

Sysselsättningseffekterna för företagen i stålindustrin i norra Mellansverige visar vid 30 procent respektive 100 procent av de indirekta jobben på:

Underleverantörer Stålindustrin	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
30%	9 175	4 348	13 523
100%	9 175	14 493	23 668

Resultat för samtliga företag

Här presenteras resultaten av SEK®-beräkningar för samtliga 21 företag som inkluderats i undersökningen. I tabellen nedan redovisas resultatet med 30 procent respektive 100 procent indirekt sysselsättning.

SEK®-beräkning – årligt värde (2018)		
	Summa 30%	Summa 100%
Kommuner (skatt)	2 mdkr (2 043 532 000 kr)	3,5 mdkr (3 489 906 000 kr)
Region	1 mdkr (1 074 622 000 kr)	1,8 mdkr (1 833 597 000 kr)
Staten	4,7 mdkr (4 729 108 000 kr)	8 mdkr (8 066 718 000 kr)
Summa intäkter samhället	7,8 mdkr (7 847 262 000 kr)	13,4 mdkr (13 390 220 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i norra Mellansverige (2018)

Skillnaden mellan 30 procent och 100 procent indirekt arbete i region norra Mellansverige.

SEK®-beräkning, 21 företag i norra Mellansverige – årligt värde (2018) – miljarder kr	
	Skillnad 30%-100%
Kommuner (skatt)*	1,4 mdkr (1 446 000 000 kr)
Region (skatt)*	0,8 mdkr (759 000 000 kr)
Staten	3,3 mdkr (3 338 000 000 kr)
Summa	5,5 mdkr (5 543 000 000 kr)

*kommunal och regionskatt i genomsnitt i norra Mellansverige (2018)

Sysselsättningseffekterna (arbetstillfällen) i basindustrin i norra Mellansverige visar vid 30 procent respektive 100 procent av de indirekta jobben på:

Underleverantörer	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
30%	15 086	7 470	22 556
100%	15 086	24 900	39 986

Analys

Det samlade värdet

De genomförda beräkningarna, baserad på de 21 utvalda företagen i norra Mellansverige, visar på en kraftfull samlad samhällsekonomisk effekt för såväl kommuner, region som stat. De berörda företagen, med sina 7,8 miljarder kronor per år, är av avgörande betydelse både för ekonomin i regionen och i Sverige. Men också för den direkta sysselsättningen som skapas. Bara de direkt anställda omfattar drygt 15 000 sysselsättningstillfällen. Dessa sysselsätter i sin tur ett stort antal underleverantörer, service-, handel- och upplevelseföretag samt efterföljande privata konsumtion.

I ett samhälle tillkommer även infrastruktur i form av bostäder, gator, VA, skolor, omsorg och vård som alla kopplas till befolkningstäthet och jobb. De skapar i sin tur den dynamik som innebär ytterligare sysselsättning och därmed skapande av samhällsekonomiska värden.

Beräkningarna visar att det finns potential för fortsatt utveckling genom att stärka underleverantörskedjor och samarbetsmöjligheter, som om de kanaliseras till regionen bidrar till det samlade samhällsekonomiska värdet.

Det är också viktigt att notera att punktskatter, bolagsskatter och nettomoms inte inkluderats i beräkningarna för de 21 företagen. Summorna kan vara ansevärd men är i första hand riktade till staten. En slutsats kan vara att vikten av dessa företagsverksamheter i norra Mellansverige har ett stort genomslag för staten, inte bara via samhällsintäkter som skapas genom sysselsättning (ca 4,7 miljarder årligen), utan också via skatter så som energi-, CO2-, fastighets-, bolagsskatter och inte minst nettomoms. I och med att företagen är basindustriföretag, innebär det som regel att det sker en markant förädling av ingående varor/komponenter som genererar ett mervärde där momseffekten blir positiv.

100 procent eller 30 procent

Som redovisats i inledningen av rapporten, har en försiktig bedömning gjorts av andelen indirekta jobb. Utgångspunkten för beräkningarna är att endast 30 procent av den totala volymen indirekt sysselsättning kanaliseras till verksamheter i regionen. För att påvisa potentialen har vi i beräkningarna även redovisat effekterna i värde och sysselsättning om 100 procent av de indirekta jobben utförs i norra Mellansverige. Det är naturligtvis inte realistiskt att 100 procent sker i regionen, men vi vill påvisa den potential som finns inbyggd i att stärka och utveckla alla leverantörskedjor i syfte att stärka regionen, underlätta för företagsutveckling och samtidigt skapa ökade samhällsintäkter.

Det kan vara värt att notera att för Sverige som nation, kan en större andel av den indirekta sysselsättningen medföra samhällsvärden utan att det tillför norra Mellansverige något. Ökar underleverantörer eller serviceverksamheter i andra delar av landet genererar det ekonomiska fördelar till den regionen och kommunen samt till staten.

Potentialen i värde för den utveckling som vi ser av en ökad andel av de indirekta jobben i regionen säger att med varje en-procentig ökning tillförs samhället ca 80 Mkr/år (kommuner, region och stat).

Möjligheter och risker

Basindustrin bidrar med stora samlade samhällsvärden. Företagen medför behov av såväl service, underleverantörer och infrastruktur som samhällsinvesteringar i t ex skola, vård och omsorg. Företagens samlade volym och storlek medför också möjligheter för små- och medelstora företag att kvalificera sig och växa genom t ex samarbeten, leverantörsnätverk och inte minst genom egen utveckling. Detta kan även riktas till de stora företagen för att stimulera fler små och medelstora företag att bedriva utveckling och öka sin kompetens.

Resonemanget bygger på att när huvudverksamheter samverkar, skapas förutsättningar för underleverantörer av varor och tjänster, att både specialisera sig och vidareutvecklas då efterfrågan blir tillräckligt stor för dessa verksamheter. Samtidigt innebär specialiseringen en riskfaktor om en bransch eller kund markant minskar eller försvinner.

En möjlighet för små och medelstora företag som samarbetar med de stora basindustriföretagen, kan vara möjligheten att via deras kanaler och rekommendationer nå ut till en exportmarknad som annars kräver stora investeringar och risker att nå ut till. De stora företagen kan på så vis vara en sluss till nya marknader och kunder, samtidigt som det sannolikt innebär att de också utvecklar sig och sina produkter till nytta för det stora företaget.

Utveckla det vi har för det är svårare att starta nytt

I beräkningarna ingår inte värdering av de företagsekonomiska aspekterna för att etablera en helt ny verksamhet eller att expandera en befintlig. Generellt är 2019/ITA Utveckling AB, licens IUC Sverige AB 17, en mindre investering för en befintlig verksamhet, för att nå tillväxt och ökad sysselsättning, då basinvesteringar som krävs redan finns gjorda.

Exempelvis kan samhällsekonomiska värden skapas genom att vidareutveckla specifika leverantörskedjor genom att expandera de som redan finns etablerade. För industrier föreligger ofta stora basinvesteringar, därför kan vikten av att förstärka och utveckla rollen som underleverantör, eventuellt genom att medverka som utvecklingsverkstad till huvudkunder, bidra till ett ökat samhällsekonomiskt värde via ytterligare anställda.

2019-06-28

Martin Hedman, VD IUC Sverige AB, Huvudansvarig för SEK®

Lars Svensson, SEK-Uppdragsledare, 0706-57 16 16

Bilagor

Bilaga A: Begrepp och beräkningsmodellens grunder

Bilaga B: Metod med definitioner och begreppsförklaringar

Bilaga C: Lista över de 21 utvalda företagen i norra Mellansverige

Begrepp - SEK®

Input – Output

De samhällsekonomiska beräkningarna bygger på användning av input-outputanalys, med vars hjälp man beräknar de totala effekterna i ekonomin vid en efterfrågeökning av produktion, import, direkta och indirekta skatter, sysselsättning, löner, och driftsöverskott (vinster). Följdeffekter som uppstår i olika branscher kan också följas upp. Beräkningsmodellen i denna rapport bygger på den grundprincipen.

Sysselsättningseffekt

Med hjälp av input-output-data kan en övergripande bild byggas som visar i vilken utsträckning olika sektorer av näringslivet berörs av en ökad/minskad produktion i en viss industribransch. Utöver den direkta effekten på t ex sysselsättningen i branschen ger produktionsökningen också en indirekt effekt på sysselsättningen inom övriga branscher, genom att den ökade produktionen leder till en ökad efterfrågan på produkter från andra branscher som ibland används som insatsvaror. Den totala sysselsättningseffekten kan vara avsevärt större än den för verksamheten direkta effekten.

För att få grepp om hur den totala sysselsättningen påverkas av ökad produktion i en viss bransch bör de direkta och indirekta effekterna på sysselsättningen summeras för samtliga branscher som påverkas. Detta kan göras med hjälp av s k inverterade input-output-matriser som utgår från några relevanta antaganden. Exempelvis antas att en ökning av efterfrågan leder till en rent proportionell ökning av produktionen utan att det föreligger några kapacitetsproblem i några branscher. Dessutom antas att samma teknologi i produktionen används och att proportionerna mellan det kapital och den arbetskraft som används inte förändras, s k linjära samband.

Produktionsökningen ger också upphov till en ökning av import, indirekta skatter, lönekostnader och driftsöverskott. Genom input-output analysen kan den totala ökningen av dessa poster beräknas. Observera att en del av effekten består av s k importläckage, vilket modellen tar hänsyn till. De varor och tjänster som köps från utlandet har begränsade följd effekter i Sverige jämfört med inhemska varor och tjänster. En stor importandel ger med andra ord mindre sysselsättningseffekter och mindre intäkter för offentlig sektor.

Offentliga sektorns påverkan

Lönekostnaderna innefattar arbetsgivaravgifter och direkta skatter som tillsammans med ökade indirekta skatter kommer stat, region/landsting och kommun till del. Det gör det möjligt att beräkna de primära effekterna på offentliga sektorns finanser.

Hänsyn har också tagits till sekundära effekter. De inkluderas i den resterande delen av lönesummeökningen och leder t ex till en ökning av den 2019/ITA Utveckling AB, licens IUC Sverige AB 19 disponibla inkomsten. Vilken i sin tur antas bidra till ökad privat konsumtion.

Det leder i sin tur till att produktionen ökar ytterligare och bidrar till ökade inkomster för stat och kommun samt ytterligare ökning av den disponibla inkomsten och därmed den privata konsumtionen. Även denna sekundära effekt har i beräkningen inkluderats med hjälp av input-output.

På samma sätt ökar även det totala driftsöverskottet (vinsten) i ekonomin till följd av den ursprungliga produktionsökningen. Här antas att en del av denna ökning av driftsöverskottet används för ökade investeringar, vilket i sin tur medför behov av ytterligare produktionsökning. Det bidrar till att indirekta skatter, löner och driftsöverskott ökar ytterligare. Även dessa sekundära effekter har inkluderats i beräkningarna.

Ansvariga för modellen

Den beräkningsmodell som beskrivits ovan har utarbetats av Bengt Roström, makroekonom och senioranalytiker, Martin Hedman, vd för IUC Sverige och Otto Rehbinder samt Lars Svensson, analytiker vid IUC Sverige. Modellen överensstämmer med allmän praxis, dels när det gäller utnyttjande av input-output data och dels när det gäller själva beräkningen av nettoeffekterna på den offentliga sektorns finanser.

Metod med definitioner och begreppsförklaringar

Generell beskrivning av metoden	Tillämpning i rapporten
Utgångspunkt i sysselsättning Yrken, funktioner, lönestatistik regional och nationell, män och kvinnor. Sysselsättning genererar skatter och avgifter till samhället men innebär också konsumtionsutrymme och nyttjande av indirekta tjänster	För de ingående företagen har en detaljuppdelning i tre olika yrkesroller (kollektivanställda, tjänstemän, högre tjänstemän) gjorts som utgör grunden för beräkningarna.
Direkt sysselsättning Avser den sysselsättning som genereras direkt genom företagens verksamhet och investeringar. I vårt fall är den offentliga intäkten den kommunala och regionala beskattningen, arbetsgivaravgifter plus eventuell statlig skatt. Hänsyn har tagits till jobbskatteavdrag, grundavdrag och brytpunkter.	Volymen helårssysselsatta för resp. verksamhet utgör beräkningens grunder.
Multiplikator Begreppet multiplikator är ett omvandlingstal baserat på i vilken grad olika yrkesroller/branscher nyttjar indirekt service och tjänster i relation till den huvudverksamhet som beräkningen är inriktad på. Multiplikatorn bygger i sin grund på statistiska underlag hämtade från SCB och den input-output matris (se bilaga A) som kopplas till olika branscher/yrken. I multiplikatorn tas även hänsyn till branschens generella produktivitetsförändring över tiden liksom till reallöneutvecklingen inom branschen i relativ nivå, dvs i förhållande till genomsnittlig utveckling. Multiplikatorerna i en sammansatt verksamhet är olika för olika yrkeskategorier och särberäknas i kalkylen.	Den sammanvägda multiplikatorn för respektive bransch har använts i beräkningarna.
Indirekt sysselsättning Varje direkt arbete genererar indirekta arbeten, det vill säga sysselsättning i olika leverantörsled eller andra kring- eller stödfunktioner. Omfattningen av detta indirekta arbete är unik för varje yrkesgrupp och bransch och sammanförs i en multiplikator. Ett jobb i en industribransch genererar X antal jobb indirekt. Precis som vid direkt sysselsättning är den offentliga	Volymen indirekt sysselsatta har räknats fram och summerats. Den indirekta sysselsatta har sedan generellt beräknats med en genomsnittlig lön för en privatanställd arbetare.

intäkten för indirekt arbete den kommunala och regionala beskattningen, arbetsgivaravgifter plus eventuell statlig skatt enligt brytpunkterna, med hänsyn till grundavdrag och jobbskatteavdrag. Om inte ett detaljerat underlag för indirekta tjänster finns att tillgå används senaste årets genomsnittliga lön för privatanställd arbetare som beräkningsgrund.

Vi har baserat beräkningarna på att 30 procent av de indirekta jobben sker i regionen. En beräkning med 100 procent har också tagits fram för jämförelse.

Konsumtionseffekt

Efter skatt har både direkta och indirekta jobb en så kallad disponibel inkomst. Denna disponibla inkomst används till sparande, kapitalkostnader, import och till konsumtion. Den del som används till konsumtion genererar offentliga intäkter (bl a moms) samt skapar sysselsättning i konsumtionsledet. Summan av offentliga intäkter från konsumtion och offentliga skatteintäkter som skapas genom sysselsättning i konsumtionsledet är vad vi kallar konsumtionseffekten.

Konsumtionseffekterna är beräknade för respektive yrkesroller

Dynamiska effekter

I vissa specifika verksamheter utgör dynamiska effekter såsom ex. transporter, utbildning, kompletterande boende och utökad konsumtion faktorer som i sig skapar sysselsättning och därmed genererar samhällsekonomiska mervärden. Detta kan tydligast noteras inom besöksnäringen som i många fall till stora delar bygger sin verksamhet på dessa dynamiska faktorer. Det är samtidigt viktigt att poängtera att i vår metod inte dubbelräkna faktorer som både medför direkta och indirekta jobb med de dynamiska effekterna. Exempelvis medför konsumtion i ett affärscentrum inte någon dynamik i sig utan genererar jobb för personal i butiker, restauranger mm. Däremot genereras dynamik i transporterna. Databasen för dynamiska effekter bygger på direkta kundstudier vid berörd verksamhet, referensdata från motsvarande tidigare egna studier, referensdata från externa utredningar och rapporter.

Dynamiska effekter har inte beräknats i rapporten.

Nettomoms

Utgör skillnaden mellan inkommande och utgående moms för ett år och berör endast statliga delen av de offentliga intäkterna. Nettomomsen ingår normalt ej i beräkningarna. Hämtas från verksamheternas bokslut.

Ingår ej i beräkningarna då de är beroende av enskilda verksamheternas detaljerade indata.

Bolagsskatt

Statlig intäkt av bolagsskatt ingår normalt inte i beräkningarna då dessa sällan är kända eller inte delges (koncerner). Särskild utredning krävs och kan bara göras för preciserad verksamhet. Hämtas från bokslut för resp. verksamhet.

På samma sätt som nettomoms är detta kopplat till enskilda bolags verksamhet (resultat)

Punktskatter

Beroende på verksamhet finns i samhället ett stort antal sk. punktskatter som till största delen är förknippade med statlig skatt. I den mån dessa är kända i en verksamhet inkluderas de i beräkningarna.

Har inte varit kända i våra beräkningar

Sjuktal

I alla branscher och verksamheter förekommer sjukdom och ledigheter av olika slag. För att i beräkningarna minimera dessa många gånger starkt varierande och samhällsekonomiskt olika belastande värden utgår alla beräkningar från att det handlar om helårsarbeten, dvs utan sjukdom eller ledighet. Det innebär i realiteten att det för en verksamhet sannolikt finns fler personer i verksamheten för att möta frånvaro, alternativt "jobba övertid" för att möta frånvaron. Lösningarna är som regel unika i resp. verksamhet.

Beräkningar av verksamheterna har specificerats som helårsarbeten och påverkar därmed inte beräkningarna som sådana. Beroende på varje enskild verksamhets lösningar och volym av sjuktal kan samhällets kostnader/intäkter komma att påverkas.

Sjuktagen i sig belastar som regel verksamhetens egna resultat och påverkar inte samhällets kostnader förrän efter 14 dagar då staten övertar huvuddelen av kostnaden.

Personalomsättning

Metoden utgår från att det vid personalomsättning alltid ersätts med en motsvarande medarbetare/funktion. Detta beräknas inom ramen för en verksamhets helårsarbete oavsett om personalbyte har skett i en funktion. Verkligheten kan se annorlunda ut och kan också inkluderas i metoden förutsatt att detaljerade personalförändringar är kända och kan nyttjas som indata.

Vi har i beräkningarna använt officiella numerärer av helårsanställda uppdelade i olika yrkesroller. Hänsyn till personalomsättning har inte tagits.

Sysselsatt contra arbetssökande

Metoden kan vid beräkningar ta hänsyn till att någon går från att vara arbetssökande och uppbära endera A-kassa eller försörjningsstöd. Det innebär alltid en avlastning av kostnader för samhället (stat eller

För samhället i stort är detta en utmaning då en relativt stor andel nyanlända ofta har en längre väg till arbetsmarknaden genom utbildningssystemet. Har inte

kommun). Den som uppbär ex. A-kassa tillför samhällsmedel via skatt och konsumtion utan att det leder till indirekta jobb.

Tidigare genomförda beräkningar via SEK modellen av relationen mellan samhällets intäkter och kostnader för en arbetssökande person visar att mellan 50-65 procent återförs till samhället av de kostnader dessa grupper utgör. Kan personen komma i arbete istället försvinner kostnader och det blir istället en årlig intäkt som beror av yrkesroll.

omfattats i våra beräkningar.

Lönebidrag

Om verksamheten har anställda med lönebidrag räknas denna årliga lönekostnad som en kostnad för samhället och minskar därmed samhällets totala intäkter som genereras av verksamheten.

Vi har inte tagit hänsyn till förekomsten av lönebidrag i de 21 berörda företagen då uppgifter om detta saknats.

Utländsk arbetskraft

Om utländsk arbetskraft används utgår bland annat den kommunala skatteintäkten samtidigt som en förändrad konsumtionseffekt måste beräknas. Tidsomfånget för eventuell beskattning i Sverige avgör hur beräkning av samhällsvärdet för utländsk arbetskraft ska utföras.

Vi har inte tagit hänsyn till förekomsten av utländsk arbetskraft i beräkningarna.

Lista över de 21 utvalda företagen i norra Mellansverige

Basindustri	Region	Bransch
	Värmland (V)	Papper/massa (PM)
	Dalarna (D)	Stål (S)
	Gävleborg (G)	
Scana Steel Björneborg AB	V	S
Outokumpu Degerfors	V	S
Uddeholms AB	V	S
Voestalpine Precision Strip AB	V	S
Billerudkorsnäs Sweden AB	V	PM
Stora Enso Skoghall AB	V	PM
Nordic Paper Bäckhammar AB	V	PM
Nordic Paper Säffle AB	V	PM
Nordic Paper Åmotfors AB	V	PM
Rottneros Bruk AB	V	PM
Sandvik AB SMT	G	S
Ovako Sweden AB	G	S
BillerudKorsnäs Skog & Industri AB	G	PM
HolmenAB	G	PM
Outokumpu Stainless AB	D	S
SSAB Emea AB	D	S
Erasteel Kloster AB	D	S
Ovako Bar AB	D	S
Stora Enso Fors AB	D	PM
Stora Enso Paper AB	D	PM
Arctic Paper Grycksbo AB	D	PM